

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Komisija za lokalno samoupravo in regionalni razvoj

Številka: 450-07/13-7/ EPA 1315 - VI
Ljubljana, 16. julij 2013

Komisija Državnega sveta za lokalno samoupravo in regionalni razvoj je na podlagi 20. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09 in 101/10) in drugega odstavka 56. člena Zakona o Državnem svetu (Uradni list RS, št. 100/05-UPB1 in 95/09 - odl. US) sprejela naslednje

M N E N J E

k Predlogu priporočila o problematiki investicije v Blok 6 Termoelektrarne Šoštanj in slovenske energetike

Komisija Državnega sveta za lokalno samoupravo in regionalni razvoj je na 2. izredni seji 15. julija 2013 obravnavala Predlog priporočila o problematiki investicije v Blok 6 Termoelektrarne Šoštanj in slovenske energetike, ki ga je Državnemu zboru v obravnavo predložila skupina poslancev Državnega zbora s prvopodpisanim Jožetom Tankom.

Komisija podpira nadaljevanje projekta izgradnje nadomestnega bloka 6 Termoelektrarne Šoštanj in prizadevanja Vlade za njegovo čimprejšnje dokončanje ter podpira predlagano priporočilo o problematiki investicije v Blok 6 Termoelektrarne Šoštanj in slovenske energetike ob upoštevanju mnenja Zakonodajno pravne službe Državnega zbora, ki ocenjuje, da lahko Državni zbor v okviru svojih pristojnosti zahteva le predstavitev dejstev, analiz in ocen ter izvedbo ukrepov Vlade, ne pa tudi gospodarskih družb Holding slovenske elektrarne d.o.o. in Termoelektrarna Šoštanj d.o.o.

Komisijo je poslanec Državnega zbora mag. Andrej Vizjak uvodoma seznanil s kronologijo aktivnosti pri investiciji v Blok 6 Termoelektrarne Šoštanj (v nadaljevanju: TEŠ 6) kot največjo posamično energetska investicija v Sloveniji, v kateri je izpostavljena tudi Republika Slovenija, ki je dala poročstvo za najetje dolgoročnega posojila v višini 440 mio evrov. V nadaljevanju je predstavil vsebino in razloge za predložitev predlaganega priporočila v treh točkah ter poudaril, da je bil projekt izgradnje bloka 6 Termoelektrarne Šoštanj 7. 12. 2006 umeščen v Resolucijo o nacionalnih razvojnih projektih, torej v času bistveno drugačnih razmer, ko je bila cena električne energije višja in smo bili odvisni od uvoza električne energije. To so bili časi konjunktore, ko je poraba električne energije stalno naraščala in je zaradi zagotovitve varne, zanesljive in konkurenčne oskrbe z električno energijo ter okoljskih in ekonomskih razlogov država pristopila k projektu TEŠ 6, ki je bil še leta 2008 ocenjen kot ekonomsko sprejemljiv in upravičen, a so se po nastopu finančne

in gospodarske krize razmere drastično spremenile, ko se je cena električne energije prepolovila in njena poraba padla. Investicijska vrednost projekta je od prvotno načrtovanih 660 mio evrov narastla in bila v 5. reviziji Noveliranega investicijskega programa (NIP 5) ocenjena na 1.302 mio evrov, pri čemer je izpostavil, da se je napoved tržnih cen električne energije pripravila na osnovi zastarelih podlag za Nacionalni energetskega program. Izgradnja nadomestnega bloka 6 Termoelektrarne Šoštanj se vse bolj odmika in draži, zaradi česar se dviguje lastna cena proizvedene električne energije tega bloka, hkrati pa se razmere na energetskem trgu zaostrejujejo in je tržna cena pasovne električne energije padla na okoli 40 evrov za MWh in v prihodnjih nekaj letih ni pričakovati izboljšanja razmer. Zaradi tega se povečuje tveganje za ekonomsko neupravičenost projekta, posledično pa bi bilo ogroženo tudi poslovanje HSE d.o.o., ki bo iz naslova najetih kreditov v naslednjih nekaj letih prevzelo za približno 500 milijonov evrov obveznosti, ki pa jih bo zaradi omenjenih razlogov izjemno težko oziroma celo nemogoče servisiral oziroma se postavlja vprašanje njegove finančne stabilnosti ob izvajanju drugih potrebnih investicij. Zaradi navedenega se predlaga v sprejem Državnemu zboru priporočilo, da Vlada podrobno predstavi ekonomsko upravičenost investicije v TEŠ 6 glede na njeno sedanjo (povišano) vrednost na več kot 1.440 milijonov evrov in vpliv spremenjenih razmer na poslovanje HSE d.o.o. in TEŠ d.o.o. ter da naredi možne scenarije rešitve tega problema oziroma pripravi ukrepe za obvladovanje tveganj. Poudaril je, da zahteva po obravnavi navedene problematike ni nastala zaradi težnje po zaustavitvi ali zamrznitve gradnje TEŠ 6, ampak zaradi temeljite preučitve projekta v luči spremenjenih razmer ter potrebe po pripravi noveliranega investicijskega programa 6, ki bo vseboval realnejše podatke, in predvsem zaradi pravočasne ocene tveganj ter sprejema ukrepov za obvladovanje tveganj pri investiciji v blok 6 TEŠ. Dodal je, da se je po zadnjih podatkih drobnoprodajna cena električne energije za gospodinjstva ob istočasnem padcu tržne cene električne energije skoraj podvojila v zadnjih nekaj letih, in sicer zaradi dviga davkov, omrežnine in prispevka za obnovljive vire energije, kar pomeni, da v danih razmerah (kupna moč prebivalstva in obstoječe obremenitve) ni realno pričakovati dviga cene električne energije. V nadaljevanju je podal dodatna pojasnila na izpostavljene dileme članov komisije, pri čemer je ponovno poudaril nujnost pravočasnega odziva na velika tveganja v obliki priprave različnih scenarijev glede na različna pričakovanja gibanja tržne cene električne energije, da omilimo tveganja in preprečimo, da bi bila investicija predraga za slovenske davkoplačevalce.

V ustno predstavljenem stališču Vlade je **državni sekretar na Ministrstvu za infrastrukturo in prostor mag. Bojan Kumer** pojasnil, da si Vlada v okviru svojih pristojnosti prizadeva zagotoviti čimprejšnjo dokončanje projekta Blok 6 Termoelektrarne Šoštanj in da se stroški zmanjšajo oziroma da se naredi vse za obrnitev trenda rasti stroškov. Glede na podpisano poroštveno pogodbo med Republiko Slovenijo in Evropsko investicijsko banko 6. 12. 2012, ki je bila kot mednarodna pogodba ratificirana v Državnem zboru in učinkuje z veljavnostjo zakona, Vlada poudarja, da je poroštvo določeno kot nepreklicno in brezpogojno in zato v primeru kršenja pogodbenih določb s strani Termoelektrarne Šoštanj obveznosti Republike Slovenije ni možno razveljaviti ali odpovedati. Z namenom racionalizacije stroškov Vlada poziva HSE d.o.o. in TEŠ d.o.o., da preučita vse možnosti o vključitvi tretjega partnerja ter možnosti odstopa od pogodbenih obveznosti ter pripravita 6. noveliran investicijski program za projekt nadomestnega bloka 6 TEŠ.

Direktor družbe Holding Slovenske elektrarne d.o.o. Blaž Košorok je članom komisije pojasnil, da pri investiciji v nadomestni blok 6 TEŠ v naslednjih treh letih na prihodkovni strani obstajajo velika tveganja. Tržne cene električne energije so bile namreč konec 2006 oziroma v začetku 2007 okoli 100 evrov/ MWh, ki pa so padle na realno raven, pri čemer je nerealno pričakovati dvig cene v naslednjih treh letih. V okviru HSE d.o.o. imajo stroškovno ugoden in kvaliteten (HE) ter zanesljiv (TE) produkt (kWh električne energije), pri čemer je uravnoteženost hidroenergije in termoenergije glede na preteklo prakso dobra. Dejstvo je, da je projekt TEŠ 6 dražji za 140 milijonov evrov, pri čemer ne gre za podražitev v smislu podražitve gradbenih del, ampak so večji stroški posledica prikrievanja realnih podatkov državnim organom v preteklosti. Meni, da je bil verjetno pripravljen Noveliran investicijski program – revizija 5 na podlagi osnutka Nacionalnega energetskega programa z namenom, da bi bil projekt ekonomsko upravičen. Problem predstavljajo fiksni stroški, to je servisiranje vseh sprejetih obveznosti. Namesto predvidenega dobička v višini okoli 33 mio evrov bo po danes znanih podatkih nastala izguba, ki jo bo morala pokrivati HSE d.o.o., posledično pa bodo ogrožena vlaganja v proizvodnjo obnovljivih virov energije (hidroelektrarne). Za servisiranje dolga ne zadošča le zmanjšanje stroškov poslovanja (storitve, vzdrževanja in material), tudi dodatno zadolževanje ni izvedljivo, ampak je treba povečati prihodkovno stran v obliki novih proizvodnih virov. Zunanji vir v smislu alternativnega vira za povečanje prihodkovne strani predstavlja vstop strateškega partnerja v obstoječi projekt in skupino HSE d.o.o., pri čemer pa se moramo zavedati, da je treba pri tem, poleg ekonomskega vidika, upoštevati tudi socialno komponento in dejstvo, da se s podobnimi težavami srečujejo tudi druge primerljive družbe v regiji. Pomembno je zaključiti projekt, vendar se strinja s predlagateljem priporočila, da ne za vsako ceno. Ko je bila lani pred Ustavnim sodiščem pobuda za presojo ustavnosti poroštvenega zakona je bila HSE d.o.o. pozvana, da pripravi posredne in neposredne posledice morebitne ustavitve projekta izgradnje TEŠ 6. Njihova analiza je pokazala, da bi neposredne posledice pomenile strošek razdrtja pogodbe s podjetjem Alstom in domačimi dobavitelji, posredne posledice pa bi po njihovih ocenah za Premogovnik Velenje in Saleško znašale med 3,5 do 7 milijard evrov.

Direktor družbe Termoelektrarna Šoštanj d.o.o. Peter Dermol je predstavil potek aktivnosti od podpisa pogodbe v letu 2008 ter investicijsko vrednost projekta v različnih obdobjih: leta 2006 je bila z NIP 1 vrednost ocenjena na 1.070 mio evrov, leta 2009 na 1.424 mio evrov (NIP 2), z NIP 3 leta 2010 je investicijska vrednost padla na 1.189 mio evrov, ker so se izvzela določena dela na infrastrukturi (npr. upravna stavba, krožišče), ki ne spadajo v projekt. Z NIP 4 je leta 2011 investicijska vrednost narastla na 1.302 mio evrov. Članom komisije je pojasnil, da se na podlagi vseh dokumentov ne more znebiti občutka, da je bila investicijska vrednost projekta TEŠ 6 znana že od začetka, a se je pod pritiskom javnosti in politike težilo k nižjim, vendar nerealnim stroškom. Danes je čas, da zagotovimo optimalen potek projekta, da se uspešno zaključi. Termoelektrarna Šoštanj je že naročila izdelavo projekcije tržne cene električne cene za prihodnje obdobje za pripravo 6. noveliranega investicijskega programa. Poudaril je, da je zelo težko napovedati ceno električne energije in zato obstajajo velika tveganja, ki jih je treba upoštevati v nadaljevanju projekta. Te dni potekajo intenzivna pogajanja med Termoelektrarno Šoštanj d.o.o. in družbo Alstom, pri čemer jim je cilj, da bo zaključek pogajanj njim v prid. Noveliran investicijski program 6 bo pokazal dejansko stanje o ekonomski upravičenosti nadomestnega bloka 6 TEŠ. Če je samooskrba z električno energijo v nacionalnem interesu, le-te ni možno doseči brez nadomestnega bloka 6 Termoelektrarne Šoštanj,

ki je v elektroenergetskem sistemu pomemben akter z vidika proizvedene količine električne energije in sistemskih storitev. Za zagotavljanje energetske samooskrbe je sedanje uravnoteženo razmerje med hidroenergijo, jedrsko energijo in termoenergijo pomembno. Brez termoenergetike, ki predstavlja pomembnega energetskega akterja tudi v razvitih državah (npr. Nemčija), si ne zna predstavljati ponovne rasti slovenskega gospodarstva. V nadaljevanju je pojasnil, da dela na gradišču TEŠ 6 izvajajo slovenski izvajalci, pri glavni tehnološki opreми pa so odvisni od sodelovanja z Alstomom, pri čemer je kar nekaj slovenskih podizvajalcev.

Član nadzornega sveta HSE d.o.o. dr. Peter Kralj je poudaril, da danes verjetno ne moremo več govoriti o zaustavitvi nerentabilnega projekta, saj bi v tem primeru izgubili več kot 1.300 milijonov evrov. Danes lahko le ugotovimo, koliko bomo davkoplačevalci plačali za projekt, če se nadaljuje ali če se ustavi, pri čemer bi bil v zadnjem primeru zaradi upoštevanja socialne komponente (npr. brezposelnost, socialni nemiri v Saleški dolini) strošek bistveno večji. Njegov predlog je, da se strošek čim bolj zniža oziroma zniža breme davkoplačevalcev, da bomo energetiko obdržali v slovenskih rokah.

Komisija podpira nadaljevanje aktivnosti v zvezi z izgradnjo nadomestnega bloka 6 Termoelektrarne Šoštanj, ki jo Slovenija z vidika zagotavljanja energetske samooskrbe nujno potrebuje, prav tako ga potrebuje lokalno okolje.

Komisija podpira prizadevanja Vlade za čimprejšnjo izgradnjo tega projekta, ki bo prinesel nova delovna mesta, in da se rast stroškov ustavi. Edino Vlada lahko poda pojasnila in predstavi dejstva, analize in oceno ter izvedbo ukrepov, pri čemer je nujno, da so davkoplačevalci seznanjeni z realno investicijsko vrednostjo tega projekta in kakšne bodo finančne posledice za državni proračun.

V zvezi z zelo pesimističnimi napovedmi tržne cene električne energije za naslednja tri leta komisija želi opozoriti na dogodke v letih 2000 - 2002, ko je bila cena električne energije na mednarodnih trgih bistveno nižja od današnje (okoli 25 evrov/MWh), vendar je le-ta kljub napovedim o ohranitvi nizke cene električne energije do izbruha finančne krize stalno naraščala (tudi preko 100 evrov/MWh; v kratkih dnevih obdobjih tudi 1000 evrov/MWh). Omenjena izkušnja izpred desetletja nam kaže, da ne moremo z gotovostjo trditi, da se bodo sedanje napovedi o ohranjanju nizke cene električne energije do leta 2020 uresničile. Praktično nemogoče je na podlagi kratkoročnih napovedih o tržni ceni električne energije napovedati ekonomičnost projekta, ki bo deloval 40 let. Tržne cene električne energije se bodo vedno spreminjale v odvisnosti od ponudbe in povpraševanja.

Slovenija ima danes uravnoteženo strukturo energetskega vira, tretjino elektrike proizvedemo iz hidroobjektov (poceni), tretjino iz Nuklearne elektrarne Krško in tretjino iz premoga (zanesljivo), pri čemer je domači energent stabilizator cen uvožene električne energije. V luči težko pričakovanega Nacionalnega energetskega programa je treba preveriti vse dosedanje in načrtovane energetske aktivnosti v smeri energetske uravnoteženosti in samooskrbe.

Po mnenju komisije ne smemo prezreti dejstva, da blok 6 Termoelektrarne Šoštanj nadomešča stare in okoljsko sporne objekte, pri čemer se lahko okolju škodljiv premog uporabi le v modernih energetskega objektih s čim večjim izkoristkom. Ne glede na to, ali imamo nadomestni blok 6 TEŠ ali ne, moramo z vidika odgovornosti

do lokalnega in širšega regionalnega okolja zapreti stare bloke (4 in 5). Vsi stroški proizvodnje električne energije in premoga so vključeni v končno ceno električne energije iz Saleške doline, kar pa ne velja za druge projekte (npr HE, NEK).

Komisijo zanimajo natančni podatki o vključenosti slovenskega znanja v izgradnjo nadomestnega bloka 6 Termoelektrarne Šoštanj, in sicer kateri slovenski izvajalci, izdelki in polizdelki (npr. strojno-tehnološka oprema, elektrooprema) so uporabljeni v največjem energetskega projektu v Sloveniji. Komisijo tudi zanima, kaj se bo zgodilo z zaposlenimi v primeru izgradnje projekta oziroma ustavitve projekta oziroma ali se bo struktura zaposlenih kaj spreminjala.

V povezavi z obtožbami vodilnih delavcev pretekle in sedanje uprave Termoelektrarne Šoštanj d.o.o. komisija želi dobiti informacijo o poteku morebitnih preiskav o ugotovitvi odgovornosti vseh vpletenih.

Ob obravnavi problematike izgradnje nadomestnega bloka 6 Termoelektrarne Šoštanj je bilo izpostavljena tudi težava Soških elektrarn Nova Gorica d.o.o., ki deluje v okviru družbe HSE d.o.o., da zaradi pomanjkanja finančnih sredstev ne morejo vzdrževati vodotokov, ker naj bi šla sredstva za TEŠ 6. Zato se postavlja vprašanje, kako bomo preprečili, da ne bo Slovenija »talec« TEŠ 6.

Komisija je po opravljeni razpravi sprejela naslednji s k l e p:

Komisija podpira nadaljevanje projekta izgradnje nadomestnega bloka 6 Termoelektrarne Šoštanj in prizadevanja Vlade za njegovo čimprejšnje dokončanje ter podpira predlagano priporočilo o problematiki investicije v Blok 6 Termoelektrarne Šoštanj in slovenske energetike ob upoštevanju mnenja Zakonodajno pravne službe Državnega zbora, ki ocenjuje, da lahko Državni zbor v okviru svojih pristojnosti zahteva le predstavitev dejstev, analiz in ocen ter izvedbo ukrepov Vlade, ne pa tudi gospodarskih družb Holding slovenske elektrarne d.o.o. in Termoelektrarna Šoštanj d.o.o.

* * *

Za poročevalca je bil določen predsednik komisije Jernej Verbič.

Sekretarka
Meta Štembal, l.r.

Predsednik
Jernej Verbič, l.r.

Poslano:

- Ministrstvo za infrastrukturo in prostor
- Ministrstvo za finance
- Holding Slovenskih elektrarn, d.o.o., Koprška ulica 92, 1000 Ljubljana
- Termoelektrarna Šoštanj d.o.o., Cesta Lole Ribarja 18, 3325 Šoštanj